

Een versie van deze tekst is gepubliceerd in het tijdschrift De Eerste Dag.  
*Het citeren of doorgeven van deze tekst is toegestaan, mits met bronvermelding.*  
**De auteur van deze tekst is dr. Piet van Veldhuizen – [www.woordenmetzielenzin.nl](http://www.woordenmetzielenzin.nl)**

19 april 2026, 3<sup>e</sup> van Pasen

Gen 14,(1)10-20 Ps 110 Heb 4,14–5,10

*De keuze van de lezingen suggereert dat we bijzondere aandacht zullen geven aan het beeld van Christus als 'hogepriester volgens de orde van Melchisedek'. Voor een goed begrip van de drie lezingen is het noodzakelijk om in de voorstudie ook hoofdstuk 7 te lezen. Dat hoofdstuk is in deze lezingenreeks niet ingeroosterd, maar het kan hier niet buiten beschouwing blijven.*

## Psalm 110

Hoewel in Hebreeën 7 het verhaal over Abram en Melchisedek uit Genesis 14 wordt naverteld, is Psalm 110 in het betoog van Hebreeën de eigenlijke verbindingsschakel tussen de figuur van Melchisedek en messias Jezus. Deze psalm wordt vaker geciteerd, ook in de Evangeliën en bij Paulus. Meestal wordt alleen de eerste versregel geciteerd: 'JHWH sprak tot mijn Heer: zit aan mijn rechterhand...'. In de Hebreeënbrief weerklinkt daarnaast vijfmaal de uitdrukking uit vers 4 over het hogepriesterschap 'naar de ordening van Melchisedek'.

In onze oren klinkt Psalm 110 allesbehalve vreedzaam: er wordt gestreden en verslagen, er worden hoofden verpletterd en lijken gestapeld. Kerkgangers blijven nog altijd stug beweren dat het Oude Testament vooral bloeddorstig is en het Nieuwe Testament vooral liefdevol, maar uitgerekend dit lied is de meest geciteerde psalm in het hele Nieuwe Testament.

De tweede helft van de psalm suggereert overigens dat de bevrijdende slachting niet door de priester vorst wordt aangericht maar door de Eeuwige zelf, naar een patroon dat we kennen uit de Tora en de vroege profeten, samengevat in Exodus 14,14: De Eeuwige zal voor je strijden en jij zult stil zijn. Ook de priesterkoning Melchisedek uit Genesis 14 is van de tien koningen in dat hoofdstuk de enige die zich niet op het slagveld begeeft.

## Hogepriester

In onze Hebreeën-perikoop wordt rond het beeld van het hogepriesterschap een driehoeksverbinding gemaakt tussen Christus, de Levitische hogepriester, en Melchisedek. De hogepriester is de gestalte die de troebele werkelijkheid van de mensengemeenschap representeert in de heilige aanwezigheid van de Eeuwige. De levitische hogepriester passeert het heilige voorhangsel en verbindt de twee werelden: die van de veelheid, de gescheidenheid ('zonde') en het rumoer met die van de Ene, die ondoorgrondelijk duister en puur licht tegelijk is. Hij doet dat namens het volk, in opdracht van de Eeuwige.

Het eerste vers van onze perikoop zegt dat Christus, ónze hogepriester, niet het aardse heiligdom is binnengegaan maar het hemelse. Ik denk dat met de uitdrukking 'de hemelen doorgegaan' dat beeld wordt opgeroepen: het grote gordijn dat deze wereld scheidt van gene zijde, ons mensenbestaan afgrenst van Gods ontoegankelijk licht. Christus is degene die in die beide werkelijkheden thuis is, die ze met elkaar in verbinding brengt.

Zowel in Hebreeën 4-5 als in hoofdstuk 7 wordt uitvoerig betoogd dat het hogepriesterschap van Christus het meerdere is ten opzichte van dat van Aaron en zijn opvolgers. Christus hoeft niet eerst zichzelf te ontzondigen. Hij is zowel thuis bij de mensen en hun lijden, als bij de Eeuwige die hem zijn zoon noemt. Hij dient in het ultieme heiligdom waar tabernakel en tempel slechts een afspiegeling van waren. Hij is, naar de woorden van Psalm 2 in 5:5, 'vandaag door de Ene voortgebracht' en daarmee letterlijk tijdloos, eeuwig, als Melchisedek zonder afstamming, hij komt niet uit de lucht maar uit de hemel vallen. Als Abraham tienden afdraagt aan Melchisedek, erkent hij deze vredevorst als zijn meerdere en daarmee impliciet als de meerdere van zijn nazaat Aäron (7:6-10).

#### De orde van Melchisedek

De NBV en NBV21 vertalen *kata tèn taxin tès Melchisedek* consequent met 'zoals Melchisedek', zowel in Psalm 110 als vijfmaal in Hebreeën 5-7. Maar het gaat niet alleen om een vergelijking, het gaat om de taxis, de orde. Zoals een franciscaan niet zomaar een monnik is 'zoals Franciscus', maar iemand die functioneert binnen de franciscaner orde. Voor Hebreeën is het essentieel dat Melchisedek een hogere orde vertegenwoordigt, een orde die van buiten de tijd en de etniciteit is terwijl de levitische orde helemaal binnen de tijd en de etniciteit valt.

In de joodse schriftuitleg is die ongebondenheid van Melchisedek wel als probleem ervaren. Rasji en anderen stellen voor dat Melchisedek een van de namen van Sem is, de zoon van Noach die met zijn reuzenleeftijd nog in leven moet zijn ten tijde van Abraham. Dan is hij dus een voorvader en daarmee toch weer 'van ons'. Andere joodse uitleggers betogen dat Melchisedek zichzelf liturgisch diskwalificeert door in Genesis 14,19-20 eerst Abram te zegenen en dan pas de Eeuwige, en dat hij zodoende vanaf dat moment afgedaan heeft. Maar Hebreeën houdt zich met Psalm 110 vast aan een priesterschap dat vrij staat van de mozaïsche ordening, dat eraan voorafgaat en een ultieme kwaliteit heeft. Van die orde is Christus. In Hebreeën 7 worden ook de twee kernwaarden nog benoemd die gegeven zijn met 'Melchisedek, koning van Salem': gerechtigheid en vrede.

#### Abram en Melchisedek in Genesis 14

In Genesis 14 is het de moeite waard om Melchisedek te zien aankomen vanuit het perspectief van Abram. De aartsvader had gekozen voor een leven als herdersvorst in het bergland. De laagvlakte met zijn steden had hij aan zijn neef Lot gelaten. Nu zijn daar beneden vijf stadskoningen ten strijde getrokken tegen vier andere stadsvorsten. De bevolking van Sodom, Lot incluis, wordt buitgemaakt en weggevoerd. Abram verzamelt nu een leger en gaat zich ermee bemoeien. Dus hoofdstukken voordat hij voor Sodom pleit (18,22-33), strijdt hij voor Sodom en bevrijdt de bevolking. Hij redt niet Lot uit Sodom: hij bevrijdt Sodom zodat Lot er weer kan wonen. Voordat hij zich weer kan terugtrekken in zijn bergland, heeft hij een ontmoeting met de koning van Sodom. Middenin die ontmoeting wordt de verschijning van Melchisedek verteld: hij komt er met zijn zegen en met brood en wijn middenin vallen, als belichaamde vrede midden in een hoogst ongemakkelijke confrontatie.

Misschien wel zoals de kerk in de wereld is. Omdat ik dat niet goed kan uitleggen, schreef ik daarover ooit een sonnet [noot 1].

Piet van Veldhuizen

Noot 1: <https://irp-cdn.multiscreensite.com/633c82eb/files/uploaded/poezie-melchizedek.pdf>.